

pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=36102]

Проект Закону про саморегулюючі організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=35867].

Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: Инфра-М, 1996. – 496 с.

Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: Инфра-М, 1996. – 496 с.

СРО: история возникновения и международный опыт саморегулирования. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sro-s.ru/news.do?id=1604>].

УДК: 338.24:553.04

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАФТОГАЗОВИХ РЕЗЕРВІВ В УКРАЇНІ

О. М. Дудкін

Львівський Університет бізнесу та права

e-mail: dom74@ukr.net

Стратегічний резерв на рівні держави створюється на випадок форсмажорних ситуацій, припинення постачання важливих для економіки країни ресурсів, криз постачання тощо. І тому він має особливу цінність, оскільки саме він забезпечує певну стабільність внутрішнього ринку у разі виникнення криз постачання.

Стратегічні резерви можуть бути різними за матеріальним вмістом, але їх об'єднує цільовий характер: вони створюються на випадок істотної загрози: національній безпеці, громадській безпеці і порядку, здоров'ю населення, серйозної кризової ситуації чи стихійного лиха.

Одним з видів стратегічних резервів є стратегічні нафтогазові резерви, які розглядаються на рівні національної економіки (надалі СНРНЕ). СНРНЕ – це запаси нафти, нафтопродуктів і природного газу, які зберігаються на території країни під контролем спеціалізованих органів державної влади чи уповноважених нею установ й призначені для подолання кризових явищ різного характеру шляхом забезпечення безперебійного постачання критично важливих для національної економіки та енергетичної безпеки країни енергетичних ресурсів споживачам.

СНРНЕ відіграють значну роль для стабільного функціонування ринку енергоносіїв в державі та національної безпеки України. Вони виконують такі завдання:

забезпечення швидкого реагування з боку держави на всіх стадіях кризи нестачі енергоносіїв;

забезпечення певної незалежності від стрибків цін на енергоресурси та

обсягів видобутку на міжнародному ринку;

задоволення внутрішнього попиту незалежно від ситуації політико-економічного характеру в інших регіонах;

стабілізація внутрішнього ринку енергоресурсів у разі припинення постачання з-за кордону внаслідок політичних причин, техногенних катастроф, випадків стихійних лиха, екологічних катастроф, аварійних ситуацій у мережах розподілу енергоресурсів, стрімкого зростання попиту через певні причини;

стабілізація ціни на паливні ресурси при картельній змові основних постачальників енергоресурсів з метою завищення ціни;

забезпечення політичної незалежності держави у разі спроби інших країн примусити органи національної влади до певних рішень погрозами відмови у постачанні енергоносіїв.

НСРНЕ мають істотне значення для стабільного функціонування економіки й формування енергетичної та економічної безпеки держави в умовах залежності від імпорту енергоносіїв.

Поширення практики створення НСРНЕ у країнах-імпортерах енергетичних ресурсів знайшло закріплення навіть у нормативній базі. Наприклад, країни Євросоюзу повинні забезпечити наявність таких резервів в обсязі 90 днів імпорту або 61 дня середньодобового споживання по нафті і нафтопродуктам і мінімум 30 днів споживання по природному газу [1, 2].

Світовий досвід створення та використання стратегічних нафтогазових резервів, дозволяє провести їх типологію, що відображена у табл.1.

Таблиця 1

Типологія стратегічних нафтогазових резервів національної економіки

Критерій виділення видів НСРНЕ	Види НСРНЕ
Мета	Стратегічні резерви загального призначення, мобілізаційні резерви
Модель функціонування	державні, комерційні, публічні
Види енергоресурсу	нафта, нафтопродукти (бензин, мазут, дизпаливо тощо), природний газ
Способи зберігання	на власній території, на території інших держав відповідно до міжнародних угод
Напрямки використання	подолання кризи постачання, превентивний засіб реагування на підвищення цін, засіб вирішення вузькоспеціалізованих завдань, елемент колективної дії в рамках міжнародного інтеграційного об'єднання відповідно до взятих зобов'язань
Спосіб фінансування закупівлі	за рахунок держбюджету, за рахунок компаній (комерційні), за рахунок спеціального збору
Тривалість використання	Достатні для 30 днів споживання, для 60 днів споживання, для 90 днів споживання, для споживання більш, ніж на 90 днів
Функціональне походження	за рахунок внутрішнього видобутку, за рахунок нетто-імпорту

Джерело: складено автором на основі [3, 4, 5]

Для України є вкрай нагальна необхідність створення таких резервів. Про це свідчать як значна імпортна залежність по енергоносіях, так і зобов'язання за Угодою про Асоціацію Україна-ЄС [3]. Наприклад, у 2017 році власне виробництво в Україні забезпечило лише 35% автомобільного бензину, 12% дизельного палива та 28% скрапленого газу. Решту нафтопродуктів Україна імпортувала, причому більше 80% імпорту склали поставки з Росії або вироблені з російської сировини [3, 6]. Більшість газу (з урахуванням реверсних поставок) Україна отримує також з території Російської Федерації, причому у 2006 і в 2009 рр. Україна стикнулася із блокуванням постачання природного газу. В 2017 р. Україна забезпечила себе власними енергоресурсами сукупно лише на 65,7% [6].

Проведений аналіз дав змогу виділити основні проблеми створення НСРНЕ:

- відсутність (недостатність) необхідної нормативної бази, а також суперечливість окремих існуючих нормативних актів;

- неоднозначність порядку визначення розміру стратегічних нафтогазових резервів;

- неврегульованість суб'єктності створення резервів – конкретно хто резерви створює і хто за них відповідає;

- невизначеність щодо фінансових ресурсів та формування стратегічних нафтогазових резервів;

- недостатність окремих елементів інфраструктури по окремих елементах стратегічних нафтогазових резервів (зокрема, по нафті).

- метою створення НСРНЕ в Україні пропонується такий алгоритм [3]:

- затвердження підходу до визначення розміру НСРНЕ на підставі досвіду ЄС (відповідна директива ЄС);

- встановлення необхідної структури та пропорційного співвідношення резервів (нафта, газ, нафтопродукти);

- закріплення агентів (суб'єктів) формування та використання НСРНЕ, розподіл обов'язків та відповідальності між ними;

- вибір моделі формування НСРНЕ і обґрунтування доцільності такої моделі для української економіки;

- створення механізму взаємодії між суб'єктами формування НСРНЕ;

- визначення фінансових та матеріальних (інфраструктурних) ресурсів для формування НСРНЕ;

- встановлення умов для розконсервації та використання стратегічних нафтогазових резервів.

Послідовне виконання етапів запропонованого алгоритму дозволить системно підійти до вирішення завдання створення НСРНЕ в Україні як інструменту підтримки стабільності внутрішнього енергетичного ринку й енергетичної безпеки держави в умовах криз постачання енергетичних ресурсів в Україну.

Список використаних джерел:

Council Directive 2009/119/EC of 14 September 2009 imposing an obligation on Member States to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0119&from=EN> (Дата звернення 10.04.2019).

Regulation (EU) no 994/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 concerning measures to safeguard security of gas supply and repealing Council Directive 2004/67/EC. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:295:0001:0022:EN:PDF> (дата звернення 10.04.2018).

Сучасний стан, проблеми і перспективи створення в Україні нафтового та енергетичного резервів : аналіт. доповідь / [Дудкін О. М., Мінєв А. Н., Міцай О. та ін.] ; за заг. ред. Г. Л. Рябцева та О. М. Суходолі. – К. : НІСД, 2018. – 160 с.

Дудкін О.М. Щодо необхідності створення стратегічних резервів нафти, нафтопродуктів та природного газу. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права: серія економічна [зб. наук. пр. / гол. ред. Ф.В. Горбонос]. – Львів: ЛІГА-ПРЕС, 2017. Вип. 17. 200 с.

Дудкін О.М. Чинники та ризики створення нафтогазових резервів національної економіки України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2018. №5. С. 96-105.

У 2017 році зросла залежність України від імпорту енергоресурсів, [електронний ресурс] / назва з екрану – Режим доступу: <http://ua-energy.org/uk/posts/u-2017-rotsi-zrosla-zalezhnist-ukrainy-vid-importu-enerhoresursiv> (дата звернення 10.04.2018).

УДК: 331.5.(477)

НЕЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ СТАНУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Г.О. Зелінська

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: zelinska_haluna@i.ua*

Трансформаційні перетворення, які відбуваються в економіці України, зокрема ті, що стосується соціально-трудової сфери, потребують всестороннього дослідження та вивчення. Безробіття населення, значні масштаби бідності стали характерними рисами національного та регіональних ринків праці.

Івано-Франківщина, як і більшість регіонів України, переважно орієнтуючись на традиційні ресурси та шляхи використання економічного потенціалу, практично не використовує інноваційну складову економічного